

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Hyvät käytännöt meiltä ja muualta - seminaari 25.10.2011

Toimintalinja 2: Työllistymisen ja työmarkkinoilla pysymisen
edistäminen sekä syrjäytymisen ehkäiseminen

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Esittelyssä Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen rahoittamat ESR- hankkeet:

- Seutukunnallinen työpaja, S10250
rinnakkaishanke, S10893
- Työpaja Focus, S10345
-
- Valtaväylä 1 – Highway 1, S10830
rinnakkaishanke, S11043
- Valtaväylä 3 – Highway 3, S10700
- Areena ammattiin –ARMI 2 + -hanke, S10791
rinnakkaishanke, S11090
- Tekemällä tulevaisuuteen, S11099
- HAAVI – henkilökohtaisen aktivointipalvelun kehittämishanke, S11213
rinnakkaishanke, S11693
- MixMax – polku työhön, S11197
rinnakkaishanke, S11315
- Maahanmuuttajien ohjauskeskus Etelä-Pohjanmaalle, S10398
- Monimuotoiset opinpolut, S10441
- Etelä-Pohjanmaan pajoilta urille, S11192
- Kuntayhtymä Kaksineuvoisen työpajahanke, S11440
rinnakkaishanke S11480
- TASKU – tutkintotodistus taskussa – miten kiinni työelämään? S11441
rinnakkaishanke, S11510
- Reinot ja Ainot hyvinvointialalle, S11539
rinnakkaishanke S11743
- Viisautta vasusta, S11545

Seutukunnallinen työpaja, Kauhajoki

Työpaja Focus, Kauhajoki

Seutukunnallinen työpaja S10250
Rinnakkaishanke S10893

Toteutusaika 10.9.2008-31.7.2011
Toteuttajana Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä

Seutukunnallinen Työpaja antaa rakenne- ja pitkäaikaistyöttömille, romaneille, opintonsa keskeyttäneille ja keskeyttämisen alla oleville nuorille ohjausta ja tukea elämänhallintaan ja oman elämän suunnan löytymiseen. Työpaja edesauttaa kiinnittymistä työelämään työpajatoiminnan ja koulutuksen kautta ja näin jättevöittää yhteiskunnallista osallisuutta ja pyrkii kohentamaan taloudellista ja sosiaalista elämänlaatua. Seutukunnallinen Työpaja toimii ponnahduslautana työllistymiselle avoimille työmarkkinoille. Mahdollista myös saattaa kesken jäänyt koulutus loppuun ja tuetaan keskeyttämisen alla olevan opiskelijan opiskelua. Asiakkaalle laaditaan suunnitelma ja palvelutarve. Työpaja edistää työvoimavarojen tehokasta käyttöä, pyrkii vastaamaan osaavan työvoiman saatavuuden ongelmaan, luo uusia työllistymismahdollisuuksia, ohjaa/kannustaa koulutukseen sekä purkaa työnantajien ennakoasenteita.

Työpaja Focus S10345

Toteutusaika 1.8.2008-31.12.2010
Toteuttajana Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä

Projektilla haetaan ratkaisua siihen, kuinka voidaan paikalliseen ja alueelliseen palvelurakenteeseen sopivalla tavalla tukea nuorten ura- ja koulutusvalintaa ja -polkua sekä koulutuksessa selviytymistä. Projekti pyrkii vastaamaan alueen osaavan ja ammattitaitoisen työvoiman saatavuuden ongelmaan ohjaamalla nuoria koulutukseen, tukemalla koulutuksessa selviytymistä sekä tarjoamalla tuettuja väyliä työmarkkinoille. Projektin määrällisenä tavoitteena on ohjata 80 nuorta koulutukseen ja työelämään tai tukea heidän koulutuksen loppuun suorittamista ja vähentää koulutuksen keskeyttämistä. Luodaan tukiverkkotoiminta, mikä perustuu syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tilanteen havaitsemiseen riittävän ajoissa, eri tahojen moniammatilliseen yhteistyöhön sekä nuorten tarvitsemien palvelujen ja tukitoimien yksilöllisiin ratkaisuihin. Tukiverkkotoiminnan kautta pyritään löytämään koulupudokkaille ja "kouluallergikoille" sopivia koulutus- ja työpolkuja.

HYVÄT KÄYTÄNNÖT

1. Yksilöllisen palveluohjauksen toimintamalli

- osa kuntien sosiaalityötä
- asiakkaan ja valmentajan yhteistyö, palveluprosessin seuraaminen ja tukeminen
- ”seinättömän työpajan” palvelumalli

Kolmannen Oven tarjoaman valmennuspalvelun erityisyys

Vuonna 2008 alkanut Kolmas Ovi-toiminta on alkanut vakiinnuttaa asemaansa aikuissosiaalityön yhtenä työkaluna valmennettaessa erityisen tuen tarpeessa olevia asiakkaita kohti työelämää ja koulutusta. Kolmannen Oven toimintaa hallinnoi Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä liittäen jo luonnostaan yhteen neljän kunnan sosiaalipalvelut. Toiminnassa keskeistä on ollut palveluohjauksellisuus ja sen käyttö laajassa merkityksessä.

Kolmannen oven ”seinättömyys” muiden työpajojen joukossa on erityistä. Työpajan asiakkaiden työpajat sijaitsevat ympäristön yrityksissä eikä neljän seinän sisällä projektin omassa työpajassa. Tämä ajatus tuo väylän kohti avoimia

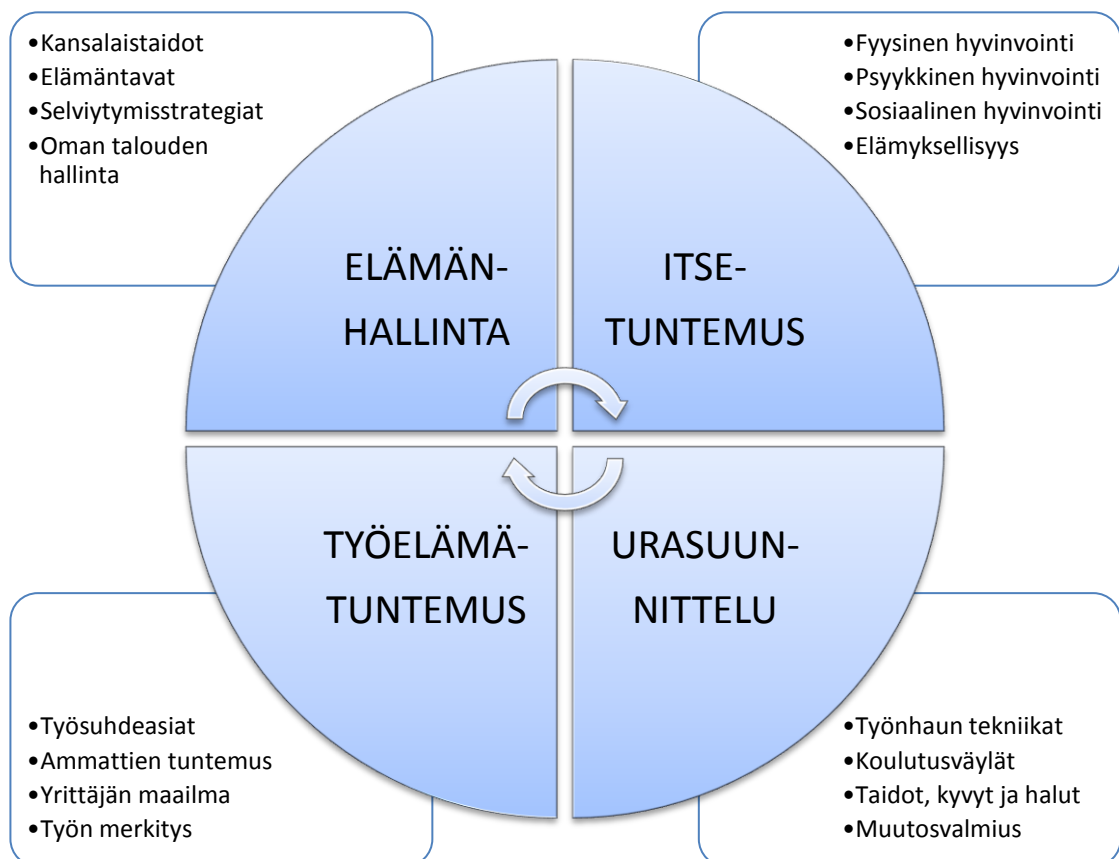
työmarkkinoita lähemmäs. Suupohjan seutukunnalla ei tämän tyyppistä laajennettua ja syvennettyä palvelua ole käytettävissä muualla. Tärkeimmät yhteistyökumppanit ovat te-toimisto, sosiaalitoimet ja Palvelukeskus Panu-tuotanto.

2. Rukkasryhmät

Projekteissa on kehitelty käytännön asiakastyötä helpottava yhteistoiminnan muoto, "Rukkasryhmä". Rukkasryhmätoiminta käynnistettiin projektissa vuonna 2009. Siinä hankkeen kannalta tärkeät julkisen sektorin yhteistyötahot kokoontuvat säännöllisesti ideoimaan ja suunnittelemaan konkreettisia kaikkia tahoja hyödyttäviä toimia, joilla yksityisen asiakkaan tilannetta voidaan helpottaa. Projektin Rukkasryhmään kokoontuvat te-toimiston edustaja, sosiaalitoimen edustaja, kaupungin työsuunnittelijat sekä projektista ne valmentajat, joiden asiakkaita ryhmässä sillä hetkellä käsitellään.

("Rukkas" –sana ei viittaa asiakkaaseen, vaan sillä halutaan kuvata sitä miten Kolmas Ovi-projekti on muiden yhteistyötahojen "työrukkanen", joka pyrkii sitouttamaan asiakkaan yhteisesti sovitun suunnitelman toteuttamiseen.)

3. Ryhmävalmennusmalli

Valtaväylä 1 – Highway 1

Valtaväylä 3 – Highway 3

Valtaväylä 1 – Highway 1, S10830 **Rinnakkaishanke S11043**

Toteutusaika: 1.6.2008 -31.12.2011

Toteuttaja: Seinäjoen koulutuskuntayhtymä, SeAMK Sosiaali- ja terveysala, osatoteuttajana THL

Valtaväylä 1-projekti on osa projektikokonaisuutta, jonka toinen osa on Länsi-Suomen Lääninhallituksen rahoittama Valtaväylä 2-projekti. Valtaväylä 1-projekti vastaa rakennetyöttömyyden purkuun ja syrjäytymisen ehkäisyyn moniammatillisen verkostotyön avulla. Painopisteenä on asiakkaiden työllistyminen välityömarkkinoiden ja ammatillisen koulutuksen kautta avoimille työmarkkinoille. Kohderyhmää ovat vaikeassa työmarkkina-asemassa olevat eri viranomaisten yhteisasiakkaat, joilla on fyysistä, psyykkistä tai sosiaalista vajaakuntoisuutta ja jotka tarvitsevat moniammatillista tukea työllistymisprosessin eri vaiheissa. Kohderyhmään kuuluvat myös kolmannen sektorin toimijat, viranomaiset, yritykset, oppilaitokset ja muut kehittämiskumppanit. Tavoitteena on kehittää työvalmennuksen syvyyttä, lisätä yritys yhteistyötä, kehittää uusia matalan kynnyksen työpaikkoja (tuettu ja sosiaalinen työllistäminen) sekä kartoittaa ja kehittää kuntien ja kolmannen sektorin jälleensijoittamista, lisätä yhteistyötä kaikkien työllisyyden hoidon piirissä olevien toimijoiden kesken ja rakentaa uudenlaisia koulutusmalleja erilaisille opiskelijoille.

Valtaväylä 3 – Highway 3

Toteutusaika 1.6.2008-31.12.2011

Toteuttaja: Seinäjoen koulutuskuntayhtymä, SeAMK Sosiaali- ja terveysala

Projekti kuuluu projektikokonaisuuteen, joka toteuttaa aktiivista sosiaali- ja työvoimapolitiikkaan poikkihallinnollisesti operoiden välityömarkkinoilla. Kohderyhmää ovat sosiaalitoimiston aikuissosiaalityön piiriin kuluvat nuoret sekä aikuiset asiakkaat, jotka tarvitsevat useita eri palveluita ja niiden yhdistelmiä yksilöllisissä prosesseissaan kohti ammatillista koulutusta ja avoimia työmarkkinoita.

Tavoitteena on kehitetään aktiivisia, kuntouttavia ja osallistavia menetelmiä moniammatillisesti asiakkaille. Syvennetään työvalmennus-mallia, kehitetään uusia malleja erilaisille oppijoille yhteistyönä oppilaitosten kanssa ja vaikutetaan yritysten rekrytointikäytäntöihin. Syvennetään aktiivisen sosiaalipolitiikan alueella tehtävää yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Yksilö- ja yhteisötason kehittämisohjelmia ohjaa SUI (service users involvement)-teema, jota voidaan pitää osallistavana kehittämisenä.

Käytännön toimenpiteinä asikkaille tarjotaan yksilökohtaista palvelu- ja uraohjausta. Palvelun lähtökohdaksi on palveluohjaajan ja asiakkaan yhteisesti tekemä sosiaalinen diagnoosi. Asiakkaiden käytössä ovat myös Valtaväylä 1-projektin palvelut (rahoittaja TEM).

Kehittämiskumppaneita ovat alueen kuntien sosiaali- ja terveystoimet, työhallinto, SoNET BOTNIA, päihde- ja mielenterveyspalveluita kehittävä Pohjanmaa-hanke, Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry:n Länsi-Suomen aluetoimisto, Tampereen yliopisto, Stakes Jyväskylän yksikkö, Keski-Suomen välityömarkkinat-projekti ja KaksKättä-paja. Projektia hallinnoi Seinäjoen Ammattikorkeakoulu.

Kehittämistyön lähtökohdaksi toimijälähtöisyys

Valtaväylä-projektikokonaisuuden kehittämistyön perusideologia on toimija- ja käyttäjälähtöisyys. Toimija- ja käyttäjälähtöisyydellä tarkoitetaan yksinkertaisimmillaan sitä, että kehittämisohjelmien osallistuvat kaikki tahot, joihin asia koskee. Toimijälähtöinen malli

avaa kehittämistoiminnan laajemmaksi kuin vain ammattilaisiin ja virallista järjestelmää koskevaksi. Kehittämistoimintaan osallistuvat myös järjestöt ja palveluiden käyttäjät. Toimijalähtöisen kehittäminen perustuu neuvotteluun ja se edellyttää kumppanuutta. Neuvottelussa sovittaan ja etsitään yhteistä näkemystä ja ymmärrystä kehitettävästä asiasta. Valtaväylä-projektikokonaisuudessa välityömarkkinoiden kehittämiseen ovat osallistuneet TE-toimistot, kuntien sosiaali- ja terveystoimet, järjestöt sekä palveluiden käyttäjät.

Hyvä käytäntö 1) Kehittämistyön innovaatio – kehittäjät TE-toimistoista, sosiaalivirastoista ja terveydenhuollosta ESR-projektien tavoitteena on kehittää uusia menetelmiä ja rakenteita kansalliseen toimintaan. Tärkeä tavoiteltava lähtökohta kehittämistyössä on, että kehitetyt toimintatavat integroituvat mahdollisimman hyvin pysyvään toimintaan ja jäävät elämään projektin päättymisen jälkeen. Valtaväylä-projektikokonaisuudessa on kokeiltu kehittämistyössä uutta toimintatapaa, jossa projektiin on palkattu tai hankittu ostopalveluilla kehittäjäksi henkilöitä mm. sosiaalivirastosta, TE-toimistosta sekä terveydenhuollosta. Kehittämistyössä päästää ko. tavalla nopeasti alkuun ja työssä on heti mukana oikeanlainen näkemys (realistisuus). Mallilla varmistetaan myös käytäntöjen integroituminen. Valtaväylä-projektikokonaisuuden kokemusten pohjalta voimme suositella tätä kehittämistyön muotoa.

Hyvä käytäntö 2) Kokemusasiantuntijuus Valtaväylä-projektikokonaisuudessa on kokeiltu palveluiden käyttäjien osallisuutta kehittämistyössä. Tällä tarkoitetaan sitä, että välityömarkkinoiden asiakkaat ovat kokemusasiantuntijoita kehittämistyössä ja heidän kokemukseen pohjautuva asiantuntijuus tunnustetaan. Kokemusasiantuntijat toimivat yhdessä ammatillisten asiantuntijoiden kanssa. Kokemusasiantuntijat ovat osallistuneet aktivointityön kehittämiseen ja kuntouttavan työtoiminnan eri toteutustapojen suunnitteluun. Tulossa vielä kokemusasiantuntijoiden osallistuminen työttömien työterveyshuollon kehittämiseen.

Hyvä käytäntö 3)

Jatkuva tuki aktiivitoimien ajalle (palkkatuki, opiskelu tms.)

Valtaväylä-projektikokonaisuudessa on kokeiltu asiakkaiden ohjaamista ja tukemista vielä palkkatuetun työsuhteen tai esimerkiksi opiskelun aikana. Palkkatuetun työsuhteen aikana asiakkaita on kannustettu uuden työn hakemiseen (uraohjaus) ja erityyppisten opiskelujen aikana asiakkaalla on ollut edelleen mahdollisuus palveluohjaukseen. Opiskelun aikaisella tuella on mahdollistettu opiskelun jatkuminen.

Tuloksia ja tuotoksia

Aikuissosiaalityön sosiaaliohjaus

ELY:n rahoittamissa osaprojekteissa on kehitetty Kuntayhtymä Kaksineuvoisen alueella aikuissosiaalityön sisältöjä, prosesseja ja työmenetelmiä. Kehittämistyöhön osallistui toimijalähtöisen ideologian mukaisesti aktiivisesti Kuntayhtymä Kaksineuvoisen sosiaali-, päihde-, ja terveydenhuolto, palveluiden käyttäjät sekä TE-toimisto. Kehittämistyön tuloksena saatiin *uusi virka aikuissosiaalityön sosiaaliohjaukseen*. Virkaan valittiin kehittämistyöstä vastannut ja myös Valtaväylän palveluohjaajana toiminut henkilö. Valtaväylän kehittämistyöllä luotiin uuden viran työnkuva ja tehtävät sekä laajemmin koko aikuissosiaalityön prosessikuvaus.

Kuntouttavan työtoiminnan kehittäminen

Kuntien tehtävänä on järjestää pitkään työttömänä olleille asiakkaille kuntouttava työtoimintaa. Kuntouttavaa työtoimintaa ja sen sisältöjä on kehitetty yhdessä alueen

kuntien, te-toimiston sekä kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden kanssa. Tuloksena on saatu uusia toteuttamistapoja, sisältöjä, vaikuttavuutta tähän työhön. Merkittävää on, että yhden sosiaaliohjaajan työpanosta siirrettiin kuntouttavan työtoiminnan kehittämiseen ja ryhmämuotoiseen toteuttamiseen kehittämistyön tuloksena.

Julkaisut:

Toimijalähtöinen kehittäminen, Asiakkaiden osallistuminen kehittämistyöhön ja Asiakkaat välityömarkkinoiden pyörteissä. Kirjoittaja YTT, dosentti Timo Toikko, SeAMK
Arviointimittariston kehittäminen Valtaväylä-hankkeessa. Kirjoittajat Minna Kivipelto, Tuija Kotiranta, Seliina Päällysaho ja Arja Hemminki

Toimijakartta

Seinäjoen alueella on laadittu TEM:in strategian mukainen toimijakartta. Kartta on tarkoitettu viran-omaiskäyttöön ja käytännön työkaluksi TE-toimiston ja sosiaaliviraston henkilöstölle.

Järjestökartta

www.jarjestokartta.fi

Areena ammattiin – ARMI 2 +

Areena ammattiin – ARMI 2 plus, S10791
Rinnakkaishanke S11090

Toteutusaika 1.12.2008-31.12.2011

Toteuttaja: Seinäjoen koulutuskuntayhtymä, Sedu Aikuiskoulutus, liikelaitos

Tavoitteena on luoda kehittämisareena, jossa parannetaan henkilön työmarkkina-asemaa monipuolisilla ammatillisilla koulutusvaihto-ehdoilla, yksilöllisillä toimenpiteillä sekä räätälöidyillä palveluilla kohti työelämää. Projekti ehkäisee syrjäytymistä, edistää työttömien ja työvoimaa tarvitsevien yritysten kohtaamista, lisää tasa-arvoa, vähentää syrjintää koulutuksessa ja työelämässä sekä pääsyssä työmarkkinoille. Huomiota kiinnitetään vajaakuntoisten ja maahanmuuttajien työmarkkinoille kiinnittymisen turvaamiseen. Projektissa haetaan uudenlaisia toiminta-malleja kohderyhmän auttamiseksi ja ammatillisen kehityksen turvaamiseksi esim. nivelvaiheen tukipalvelu -malli. Kohderyhmänä on 60 työtöntä henkilöä, 32 opettajaa sekä työelämän edustajaa. Tavoitteena on myös oppilaitoksen palvelujärjestelmien kehittäminen kohderyhmien tarpeita vastaavaksi sekä opettajien ja työelämän edustajien kouluttaminen näyttötutkintotoimintaan arvioitaessa maahanmuuttajataustaista opiskelijaa.

Lähtökohta:

- Projekti on suunnattu henkilöille, joilla on terveydellisiä haittoja ja jotka uudelleen koulutuksen kautta voivat palata työelämään (15 osallistujaa).
- Maahanmuuttajille, jotka työllistyäkseen tarvitsevat koulutusta, työ- ja yritys elämäntietoutta sekä yksilöllistä ohjausta ja apua ratkaisujen löytymiseksi (45 osallistujaa).
- Maahanmuuttajien ammatillisten aineiden opettajille, sekä työelämän edustajille, työnantajille ja työpaikkaohjaajille (4 koulutusseminaria).

Hyvät käytännöt:

Projektin toiminnan aikana hyväksi käytännöksi on osoittautunut henkilökohtaistaminen, joka on mahdollistanut mm. räätälöidyn ammatillisen koulutuksen. Henkilökohtaista ohjausta on ollut mahdollista saada sekä koulutuksen alkuvaiheessa orientaatiojakson aikana sekä ammatillisen jakson aikana.

Yhteiset orientaatiojaksot ovat kestäneet noin neljä viikkoa, jonka aikana on ollut mahdollista myös suorittaa pätevyitysmiskoulutuksia. Ryhmät ovat olleet monikansallisia, jotka ovat osoittautuneet toimiviksi. Ryhmissä on vallinnut hyvä yhteistyön ja vertaistuen ilmapiiri. Maahanmuuttajaopiskelijoille on koulutuksen alussa toteutettu suomen kielen lähtötason testit. Suomen kielen koulutusta on järjestetty aloitusjaksoilla.

Jokaiselle opiskelijalle on laadittu orientaatiojakson aikana henkilökohtaistamissuunnitelma, jossa on suunniteltu ammatilliset jatko-opinnot. Ammatillista jaksoa varten on jokaiselle laadittu oma henkilökohtainen lukujärjestys.

Nivelvaiheen tukea on annettu opiskelijan siirtyessä ammatilliseen koulutukseen. Tukea on annettu henkilökohtaisena ohjauksena ja työvalmentajapalveluilla. Lisäksi tiivistä yhteistyötä on tehty ammatillisten opettajien kanssa. Tuki ja ohjaus ovat mahdollistaneet tutkintojen ja osatutkintojen suorittamisen.

Armi 2 plus-opiskelijoilla on ollut mahdollisuus nivelvaiheen tukeen myös koulutuksen päätyttyä. Heitä on ohjattu työpaikkojen hakemiseen ja jatkokoulutukseen liittyvissä asioissa.

Työelämän edustajille ja opettajille suunnatut koulutukset ovat osoittautuneet tarpeellisiksi. Koulutukset on toteutettu yhteistyössä Sedu Aikuiskoulutuksen projektien kanssa.

Hyvät käytännöt

- Räätälöidyt koulutuspolut
- Opiskelijakohtainen ohjaus
- Maahanmuuttajien yksilöllisten tarpeiden mukainen ohjaus
- Orientaatiojaksot – monikansalliset ryhmät
- Ammatillinen koulutus
- Koulutus- ja työkokeilut
- Lyhyt- ja korttikoulutukset I. pätevyitysmiskoulutukset
- Työssä oppiminen - työllistymisen mahdollistajana
- Nivelvaiheen tuki ja ohjaus
- Moniammatillisen yhteistyön merkitys

Tekemällä tulevaisuuteen – hanke

Tekemällä tulevaisuuteen, S11099

Toteutusaika 1.9.2009-31.12.2012

Toteuttaja: Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

Nuoret, alle 30v ammatillisen koulutuksen omaavat ja/tai vajaakuntoiset työnhakijat kohderyhmänä, 267 nuorta. Toimenpiteet; työnhakuvalmennusjakso 10pv (sis. yrittäjyysosion), työnhakuvalmentajan tiivis yhteistyö, Tavoitteena että 80 % osallistuneista löydetään pysyväisluonteinen ratkaisu (työ, koulutus, yrittäjyys tai muu ratkaisu). EP:lle syntyy aktiivinen ja toimiva kumppanuusverkosto nuorten työmarkkinoille ohjaamiseen.

- Oppilasmäärä hankkeen aikana 297 henkilöä joista naisia 118.
- Tavoite: 80 % löytyy pysyvä ratkaisu -> tällä hetkellä tulos vaihtelee 80-90 %:ssa
- Palkkatukirahoitusta hankkeella v. 2010 – 2012 453 000 €

- Tekemällä tulevaisuuteen tapa toimia perustuu tiimin hyvään ilmapiiriin sekä yhteiseen selkeään päämäärään ja tavoitteeseen. Nuorelle etsitään ensisijaisesti työ- tai koulutuspaikka, tai jokin muu pysyvä ratkaisu esim. yrittäjyys.
- Jokainen tiimin jäsen saa käyttää omia vahvuuksiaan ja hänelle luonteenomaista tapaa toimia nuorten ja työnantajien kanssa.
- Yhteydenotot nuoriin ja työnantajiin tehdään jokaisen valmentajan omalla luonteenomaisella tavalla. Puhelinmyyntipuheita ei pidetä vaan ollaan aidosti kiinnostuneita asiakkaan tarpeista.
- Työntekijöillä on korkea vastuuntunto: pidetään se mitä luvataan ja viedään asiat loppuun saakka.

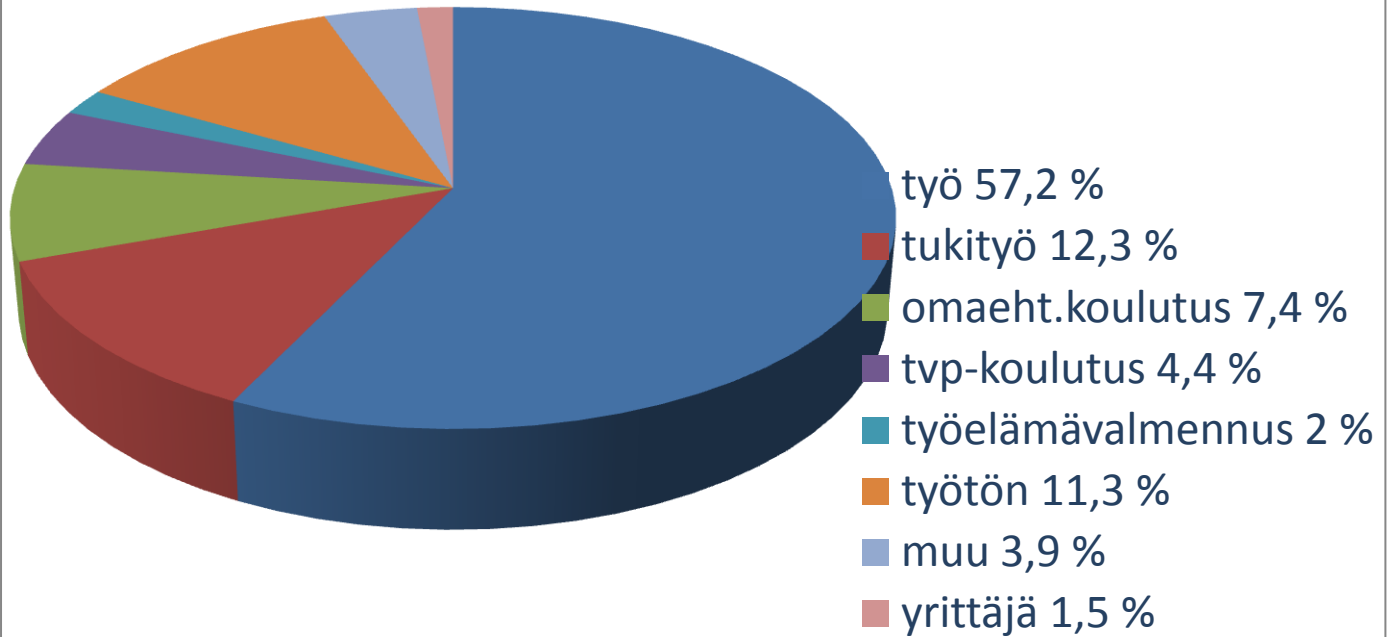
OHJAUS JA MOTIVOINTI

- Työnhakuvalmentaja toimii työnhaun tukihenkilönä
- ✓ Kannustus ja motivointi
- ✓ Tärkeää molemminpuolinen luottamus ja yhteydenpito
- Nuori ei koe tiimin työntekijöitä viranomaisiksi, joten asiakassuhde on erilainen. Nuori kohdataan yksilönä ja korostetaan hänen omaa rooliaan työnhaussa.
- Nuoren kohtaamisessa korostuu erityisesti asiakkaan tunteminen: hänen vahvuuksiensa ja osaamisensa kartoitus. ("tiedetään mitä kaupataan")
- Työnhaku on prosessi, jonka aikana nuori miettii omia mahdollisuuksiaan, vahvuuksiaan ja työnhakutaitojaan. Hänelle annetaan realistinen kuva alueen työmarkkinatilanteesta
- Nuorta vastuutetaan, hänelle annetaan tehtäviä ja muistutetaan oman aktiivisuuden merkityksestä työnhaussa.

SITOUTUMINEN

- Tapaamisia ja yhteydenpitoa usein, joskus päivittäin.
- Annettujen tehtävien tekeminen ja sopimuksista kiinnipitäminen on tärkeää.
- Tekemällä Tulevaisuuteen hankkeessa nuorille on tärkeintä saada pysyvä ratkaisu: työpaikka, koulutus, yrittäjyys.
- Nuorelle kerrotaan mitkä alat työllistävät ja minkälaisia taitoja niissä tarvitaan. Nuorelle voidaan esittää eri alojen työpaikkoja mietittäväksi. Hankkeessa olevat nuoret ovat useimmiten valmiita tekemään myös muita kuin koulutustaan vastaavia töitä.

Nuorten tilanne 24.8.2011 poikkileikkaus

HAAVI – henkilökohtaisen aktivointipalvelun kehittämishanke

HAAVI – Henkilökohtaisen aktivointipalvelun kehittämishanke, S11213
Rinnakkaishanke S11693

Toteutusaika 1.5.2009-31.12.2012

Toteuttaja: Etelä-Pohjanmaan sosiaalipsykiatrinen yhdistys ry

Toimenpiteenä uusien toimintamallien ja jo olemassa olevien hyvien käytäntöjen toteuttaminen ja testaaminen osana projektin toimintamallia. Jokaiselle asiakkaalle räätälöity työllistymispolku, joka johtaa osallistujan kannalta parhaaseen mahdolliseen lopputulokseen. Tavoitteena 25 uutta työpaikkaa, joihin työllistyy naisia 13 kpl sekä 5 uutta yritystä, joista naisten perustamia 2 kpl. Osallistujien työllistymismahdollisuuksien paraneminen, uusien yritysten löytäminen, pitkäaikaistyöttömyyden ja syrjäytymisen ehkäiseminen, vajaakuntoisten tai muuten heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisvaihtoehtojen lisääminen, yhteistyöverkoston luominen ja testattujen toimien pysyvyyden turvaaminen. Kohderyhmänä heikossa työmarkkina-asemassa olevat henkilöt (vajaatyökykyiset, pitkäaikaistyöttömät).

Hyvän hankkeen/käytännön tarve/lähtökohta/tavoitteet:

Etelä-Pohjanmaan maakunnan vaikeasti työllistyvien työllistymispalveluiden kehittäminen mallintamalla pysyviä palveluja tuottava resurssikeskus sekä kouluttamalla työvalmentajia maakunnan alueelle. Resurssikeskuksessa etsitään yksilöllisiä, pitkäaikaisia tai pysyviä ratkaisuja työllistymiseen yhteistyössä maakunnan työnantajien ja muiden työllistymispalvelujen tuottajien kanssa. Henkilöasiakkaita projektissa on 70, joista 22 on

työvalmentajakoulutukseen osallistuvia. Asiakastyön avulla on tarkoitus pilotoida mallinnettavia palveluprosesseja.

Hyvän hankkeen/käytännön kuvaus:

Resurssikeskuksen palveluprosessit kuvataan yhtenäisellä tavalla, joka takaa palvelun tasalaatuisuuden. Palveluprosessien mallinnuksessa huomioidaan hyvän palvelun kriteerit sekä työntekijöiden osaamisvahvuudet. Asiakashallintajärjestelmän kehittäminen ja pilotointi tukee työhönvalmennusta sekä varmistaa henkilöasiakkaan tietosuojan. Potentiaalikartoituksen avulla selvitetään maakunnan työnantajien halukkuutta ja mahdollisuuksia työllistämiseen. Työnantajayhteistyökumppaneista rakennetaan resurssikeskuksen sisäiseen käyttöön tietopankki, joka vahvistaa pitkäaikaisia yhteistyösuhteita. Työllistymispalvelujen ostajien tarpeet kartoitetaan kyselyllä ja tapaamisissa.

Hyvän hankkeen/käytännön edellytykset:

Projektin edellytyksenä on hallinnoijan aiemmissa ja nykyisissä hankkeissa sekä pysyvissä palveluissa kokeillut hyvät käytännöt ja yhteistyö sekä palvelujen tilaajien että työnantajien kanssa.

Hyvän hankkeen/käytännön tulokset ja vaikutukset:

Syntyy pysyvää työllistymispalvelua tuottava resurssikeskus, joka tuottaa työllistymisen arviointi- ja valmennuspalvelua, työpaikalla tapahtuvaa työhönvalmennusta sekä työvoiman edelleensijoittamistoimintaa. Henkilöasiakkaiden kohderyhmä on laaja, joten yksilölliset palvelupolut ja ratkaisut ovat moninaisia.

Hyvän hankkeen/käytännön toteutuksen haasteet ja ongelmakohdat:

Sisällöllisenä haasteena on kustannustehokkaan toimintatavan rakentaminen ja ulkoisena haasteena työmarkkinoiden muutokset.

Toimenpiteet hankkeessa aikaansaadun lisäarvon laajemmaksi hyödyntämiseksi:

Resurssikeskuksen toimintaperiaatteet on mahdollista monistaa.

MixMax – Polku työhön!

MixMax – Polku työhön!, S11197
Rinnakkaisohanke S11315

Toteutusaika 1.1.2010-31.1.2013
Toteuttaja: Jalasjärven kunta / JAKK Liikelaitos

Ilman ammatillista koulutusta jääneet, työttömät, äskettäin valmistuneet ja varusmiespalveluksen päättäneet alle 25 v nuoret kohderyhmänä. Toimenpiteet: etsivä toiminta (aktivointisuunnitelma ja ohjaus TE-toimiston asiakkaaksi) verkottuminen (Jlk-alueen moniammatillinen nuorten ohjaus- ja palveluverkosto, työvalmentaja), kouluttaminen (Mix ja Max -työpajatoimintaa jokaisessa JIK kunnassa, vahvistetaan nuorten työnhakutaitoja ja työelämävalmiuksia), työkokeilu (pyritään työllistämään palkkatuettuun työhön, kunnat työllistävät, työvalmennuksella edistetään työkokeilujen onnistumista).

Hyvät käytännöt:

- Yhteistyö JIK-alueen sosiaalitoimistojen, TE-toimistojen ja seurakuntien kanssa
- Henkilökohtaistaminen

- Suunnitelma
- Tapaamiset
- Useampi kouluttaja tapaa nuoren

- Perusasiat kuntoon
- Terveystarkistukset
- Elämän hallinta
- Nuorten ryhmäytyminen
- Kouluttaja nuoren ”kaverina”
- Osa-aikainen projektisihteeri

- Arvostava vuorovaikutus
- Kunnioitus
- Kuunteleminen
- Keskittyminen
- Keveys
- Kärsivällisyys

ERKKI - Maahanmuuttajien ohjauskeskus Etelä-Pohjanmaalla

Maahanmuuttajien ohjauskeskus Etelä-Pohjanmaalle, S10398

Toteutusaika 1.11.2008-29.2.2012

Toteuttaja: Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

Hankkeessa perustetaan Seinäjoelle ohjauskeskus, josta saa neuvontaa kaikista maahanmuuttoon liittyvistä asioista. Ohjauskeskus palvelee maahanmuuttajien lisäksi kaikkia tahoja, joilla on maahanmuuttoon liittyviä tarpeita esim. työnantajat ja kunnat sekä viranomaiset. Luodaan alueellinen ns. infopankki niin, että pystytään kertomaan maahanmuuttajille maakunnasta ja alueen tarjoamista palveluista. Tavoite, että maakunnassa on toimiva maahanmuuttajien ”ohjauskeskus”, joka jatkaa projektin jälkeen toimintaansa ja laajenee seutukuntiin. Kohderymänä maahanmuuttajat, viranomaiset.

Hyvä käytäntö 1: Kuntien maahanmuuttotyöryhmän työskentely ja kotouttamistyön koordinointi

Hyvän käytännön/hankkeen tarve/lähtökohta/tavoitteet:

Kotouttamisohjelman linkittäminen (seutu)kunnan kansainvälistymisstrategiaan sekä sen säännöllinen päivittäminen ja seuranta luovat hyvän pohjan maahanmuuttajien kotouttamistyölle jokaisessa kunnassa. Tätä työtä koordinoi kunta ja siihen ovat tervetulleita osallistumaan kaikki sidosryhmät.

Hyvän käytännön/hankkeen kuvaus:

Kunnassa perustetaan **maahanmuuttotyöryhmä/-toimikunta**, jossa ovat edustettuina eri tahot, jotka ovat mukana kotouttamistyössä: kunta, TE-toimisto, ELY-keskus, viranomaiset, yritykset, 3. sektori. Ryhmän koon täytyy olla sellainen, että työskentely on tehokasta. Ryhmä voi kutsua joihinkin kokouksiin myös ulkopuolisia asiantuntijoita. Kunnassa nimetään myös **maahanmuuttajayhdyshenkilö**, joka koordinoi kunnassa tapahtuvaa

kotouttamistyötä. On luotu malli **kotouttamisohjelmasta**, joka antaa suuntaviivat niistä asioista, joita kunnan kotouttamisohjelmassa käsitellään. Maahanmuuttotyöryhmä kokoontuu säännöllisesti ja käsittelee kotouttamiseen liittyviä asioita: mm. maahanmuuttajien tilanne alueella, alkukartoituksen pelisäännöt, suomen kielen opiskelun mahdollisuuksien lisääminen alueella sekä tapahtumat ja toimenpiteet, jotka tukevat alueella asuvien kaikkien maahanmuuttajien kotouttamista.

Hyvän käytännön/hankkeen edellytykset:

Kaikkien sidosryhmien sitoutuminen kotouttamistyöhön ja kunnan vahva rooli työn koordinaattorina ovat kriittisiä menestystekijöitä.

Hyvän käytännön/hankkeen vaikutukset/tulokset:

Yhteistyö ja kommunikaatio eri tahojen välillä paranevat. Olemassa olevien resurssien (määrärahat, hankkeet, toimijat sekä erilaiset toimenpiteet) tehokkaampi käyttö antavat maahanmuuttajille paremmat mahdollisuudet nopeampaan kotoutumiseen

Käytännön/hankkeen toteutuksen haasteet ja ongelmakohdat:

Eri toimijoiden passivisuus (tai yliaktiivisuus) sekä tiedottamisen / koordinoinnin puute.

Toimenpiteet käytännön juurruttamiseksi tai hankkeen laajemmaksi hyödyntämiseksi:

Kunkin (seutu)kunnan tilanteen tunteminen, mallin ja tavoitteiden esittely kuntien avainhenkilöille ja hankkeen projektipäällikön aktiivinen osallistuminen maahanmuuttotoimikuntien työskentelyyn. Hyvillä esimerkeillä ja menestystarinoilla kannustetaan muutkin kunnat ottamaan toimintamallia käyttöön.

Hyvä käytäntö 2: Suomen kielen opiskelu

Hyvän käytännön/hankkeen tarve/lähtökohta/tavoitteet:

Suomen kielen osaaminen on erittäin tärkeä osa maahanmuuttajien kotoutumista. Perinteisesti työttömät työnhakijat ohjataan suomen kielen kursseille, mikäli sellainen järjestetään alueella. Muita kielikursseja järjestetään varsin vähän, pääsääntöisesti kansalaisopistoissa, mutta nämä kurssit (1-2 kertaa viikossa) eivät riitä, kun halua oppia kieltä intensiivisesti. Arkielämässä on kuitenkin useita mahdollisuuksia oppia suomen kieltä, jotka jäävät hyödyntämättä

Hyvän käytännön/hankkeen kuvaus:

Sen lisäksi, että maahanmuuttajaa ohjataan kursseille, on syytä korostaa, että aktiivinen itseopiskelu tuo parhaat tulokset. Malli suomen kielen opiskelusta perustuu siihen, että jokaisella on oma oppimistyyli ja että täytyy käyttää jokaista tilaisuutta suomen kielen opiskeluun. Lomakkeessa on lueteltu erilaisia mahdollisuuksia, joilla pystyy oppimaan ja harjoittelemaan suomen kieltä arjessa: TV- ja radio-ohjelmat, Internetissä olevat suomen kielen opiskelukurssit, uusien sanojen oppiminen ja kirjoittaminen, suomen kielen käyttö kotona, työpaikalla tai harrastuksissa. Ideana on kartoittaa jokaisen maahanmuuttajan oppimistyyli, -kyvyt ja -valmiudet ja ehdottaa sen perusteella eri toimenpiteitä suomen kielen opiskeluun. Lisäksi riippuen maahanmuuttajan tilanteesta, suomen kielen opettaja, työnantaja tai vaikka opiskelukaveri voi aktiivisesti kannustaa ja "testata" suomen kielen taidon kehittymistä.

Hyvän käytännön/hankkeen edellytykset:

Maahanmuuttajan aktiivisuus ja halu oppia ovat avainasemassa suomen kielen opiskelussa.

Suomen kielen kurssin järjestäjän, kotoutumissuunnitelman tekijän, työnantajan tai vaikka kaverin sitoutuminen maahanmuuttajien tukemiseen kielen opiskelussa ovat myös ratkaisevat.

Hyvän käytännön/hankkeen vaikutukset/tulokset:

Suomen kielen opiskelu alkaa heti, kun maahanmuuttaja on muuttanut Suomeen. Lisäksi niin maahanmuuttaja kuin myös tukiverkosto tajuavat, että opiskelu ei tapahdu pelkästään kurssilla vaan sitä tehdään joka päivä. Tuloksena on se, että maahanmuuttajat (ml. sellaiset maahanmuuttajat, joille ei järjestetä kielikursseja) saavat parempaa kielitaitoa ja sen ansiosta pystyvät käyttämään helpommin ns. normaaleja palveluita. Myös opiskelu-, työllistymis- tai uralla etenemismahdollisuudet paranevat.

Käytännön/hankkeen toteutuksen haasteet ja ongelmakohtat:

Harhaluulo, että maahanmuuttaja työskentelee tai opiskelee vain tilapäisesti Suomessa, eikä sen takia tarvitse oppia suomea.

Ajattelu että ”suomen kieli voi oppia vain kurssilla” ja että ”opiskelu on maahanmuuttajan vastuulla”.

Toimenpiteet käytännön juurruttamiseksi tai hankkeen laajemmaksi hyödyntämiseksi:

Aktiivinen keskustelu eri toimijoiden kanssa, jotka ovat mukana suomen kielen opiskelussa: TE –toimistot, oppilaitokset, kansalaisopistot, työnantajat ja maahanmuuttajat. Osa toimijoista otti jo käyttöön tämän työkalun.

ERKKI - kieltenopiskelumalli

<< Työtä rakastava etsii itselleen tekemistä, kun taas laiskuutta ihannoiva puolustelee omaa toimettomuuttaan.>>

Suomen kielen taito on erittäin tärkeä edellytys kotoutumiselle. Vastuu kielen opiskelusta kuuluu tietysti maahanmuuttajalle. Alkuvaiheen ohjausta ja neuvontaa tarjoavat tahot (kunta, viranomaiset tai oppilaitos) voivat kuitenkin aktiivisesti kannustaa maahanmuuttajaa oppimaan kieltä tarjoamalla hänelle erilaisia vaihtoehtoja. Mitä aikaisemmassa vaiheessa kielen opiskelu alkaa, sitä paremmat tulokset saadaan.

Henkilökohtaisella haastattelulla selvitetään henkilön osaamista, kokemusta, taidot ja kyvyt. Haastattelussa käytetään kotoutumissuunnitelman haastattelupohjaa. Erittäin tärkeä on selvittää, mikä on henkilön **oppimistyyli** sekä **motivaatiotyyli**, jotta pystyttäisiin tekemään mahdollisimman tehokas ja hänelle sopiva kielenopiskelusuunnitelma.

Ohjauskeskusteluun osallistuvat seuraavat henkilöt asiakkaan tilanteesta riippuen:

- opiskelija: opinto-ohjaaja, suomen kielen/äidinkielen opettaja, kv-koordinaattori ja maahanmuuttajayhdyshenkilö
- työntekijä: työnantajan henkilöstöpäällikkö ja maahanmuuttajayhdyshenkilö
- työtön työnhakija: TE-toimiston työvoimaneuvoja ja ammatinvalintapsykologi
- kunnan sosiaalitoimen asiakas: sosiaalityöntekijä ja maahanmuuttajayhdyshenkilö
- pakolainen: pakolaiskuraattori, sosiaalityöntekijä ja TE-toimiston työvoimaneuvoja
- puoliset: maahanmuuttajayhdyshenkilö ja sosiaalityöntekijä

Edellä mainittujen lisäksi haastatteluun voivat osallistua myös kasvatustieteen asiantuntija ja kieltenopettaja.

Oppimistyyli

Kaikilla oppijoilla on oma kielenoppimistyyliinsä. Jotkut kuuntelevat ja puhuvat mielellään, kun taas toiset analysoivat mieluummin tekstejä tai opiskelevat visuaalisen tuen avulla. Kuitenkin useimpien oppimistyyli on sekoitus eri tyylejä. On tärkeää muistaa, että mitä tahansa oppimistyyliä käyttämällä voi oppia kieltä menestyksekkäästi.

<http://www.linguanet-europa.org/pdfs/learning-style-questionnaire-fi.pdf> (suomeksi)

<http://www.agelesslearner.com/assess/learningstyle.html> (in English)

Motivaatiotyyli

Motivaatio on se voima, joka vie meitä eteenpäin kohti tavoitetta. Se voi tulla sisäisestä halusta tai uteliaisuudesta tai se voi olla ulkoinen tekijä, joka pakottaa meitä toimimaan tietyllä tavalla. Kummassakin tapauksessa yksilö tekee itse päätöksen joko oppia tai olla oppimatta jotain uutta. Motivaatiotyylit riippuvat aiheesta ja tilanteesta, mutta jos pystytään tunnistamaan, mikä on hallitseva motivaatiotyyli, voit ymmärtää ne asiat, jotka parhaiten motivoivat sinua oppimaan kieltä.

<http://www.agelesslearner.com/assess/motivationstyle.html> (in English)

Kannustaminen ja seuranta

Kannustaminen kielen opiskeluun ja edistymisseuranta ovat sen tahon tehtäviä, jonka asiakkaana kielenoppija on (kunta, TE-toimisto, oppilaitos, työnantaja). Tarkka seuranta tehdään varsinkin silloin, kun kielen opiskelu liittyy työvoimapolitiisiin toimenpiteisiin, työn tehokkuusvaatimuksiin, tutkintoon johtavaan opiskeluun ja/tai silloin kun opiskelusta aiheutuu tavalla tai toisella kustannuksia kunnalle, valtiolle, oppilaitokselle tai työnantajalle.

- opiskelija: jatkolupa riippuu opiskelun etenemisestä sekä suomen kielen taidosta;

- työntekijä: uralla etenemismahdollisuudet, bonus tai palkankorotus, muu palkkio, jos suomen kielen taito kehittyy;

- työtön työnhakija sekä kunnan sosiaalitoimen asiakas: tuen saanti riippuu suunnitelman toteutumisesta.

Ohjauskeskustelun tuloksena on kielenopiskelun suunnitelma, joka on osana kotoutumissuunnitelmaa tai henkilökohtaista opintosuunnitelmaa.

Monimuotoiset opinpolut

Monimuotoiset opinpolut, S10441

Toteutusaika 1.12.2008-30.11.2011

Toteuttaja: Seinäjoen koulutuskuntayhtymä, Koulutuskeskus Sedu

Tavoitteena on luoda toimintamalleja, joiden avulla toisaalta ehkäistään nuorten syrjäytymistä ja toisaalta edistetään opiskelijoiden valmistumista ammattiin. Kehitetään monipuolisia, joustavia ja yksilöllisiä opinpolkuja, joiden avulla mahdollisimman moni opiskelija siirtyy perusasteelta ammatillisen koulutuksen kautta työelämään työ- ja toimintakykyisenä, ammatistaan ja ammattitaitonsa kehittämisenestä kiinnostuneena nuorena.

Rakennetaan erilaisille ammatillista perustutkintoa suorittaville opiskelijoille opinpolkuja, joita testataan ja joista syntyy toimintamalleja oppilaitokseen. Opinpolkuja kehitetään teemakohtaisissa yhteistyöfoorumeissa, jotka sisältävät esim. orientaatiojaksojen kehittäminen opintojen aloituksen yhteydessä, työvaltaisten tutkintojen kokeilu, haasteellisten opiskelijoiden työnhakuvalmennus, työpajayhteistyön, ammattistartin kehittäminen edelleen, Jeesitupa-toiminnan, "ammattiohjaajan" toimenkuvan ja tehtäväkentän rakentaminen ja "ammattiohjaajien" kouluttamissuunnitelman laatiminen, sosiaalisten yritysten kartoittaminen ja niiden määrän lisäämiseen liittyvät toimenpiteet, "suojaverkkoyritysten" hankkiminen haasteellisten opiskelijoiden työssäoppimispaikoiksi, yhteistyöfoorumit, jotka kehittävät ja testaavat erilaisia opintopolkuja, "Sedu-startti"-selvitys. Hankkeen ensisijaisina kohderyhminä ovat uuden Koulutuskeskus Sedun opiskelijat. Lisäksi opettajat, opot, kuraattorit ja terveydenhoitajat saavat hankkeesta työkaluja toiminnalleen.

Hyvinvoiva oppilaitos – tietoa ja hyviä käytänteitä opetukseen

Monimuotoiset opinpolut -hankkeen loppuseminaari Seinäjoella 15.-16.3.2012. Yhteistyössä Mielen hyvinvointi –hankkeen (Keskuspuiston ammattiopisto) ja Suomen Mielen terveysseuran kanssa.

Nivelvaiheessa oleville nuorille: Sedulaisen orientoivat opinnot (1ov)

Sedulaisen orientoivien opintojen avulla panostetaan opintojen aloitukseen Koulutuskeskus Sedussa. Tavoitteena on opiskelijan sitouttaminen opintoihin, ryhmäytymisen vahvistaminen, tulevaan ammattiin perehtyminen, opiskelutaitojen kehittäminen sekä keskeyttämisen ehkäisy. Syksyllä 2011 Sedulaisen orientoivat opinnot suoritetaan kaikissa aloittavissa perustutkinnoissa (n. 1600 opiskelijaa). Materiaali löytyy osoitteesta <http://lakeusmoodle.epedu.fi> (Sedu, Törnäväntie 26). Orientoivat opinnot kuuluvat jatkossa opetussuunnitelmiin, ja siten toiminta jatkuu.

Kielikoe Kielikoe järjestetään n. 6 kertaa vuodessa kaikille hakijoille, joiden äidinkieli on muu kuin suomi. Kokeisiin kutsutaan kirjallisesti. Kokeet järjestetään keskitetysti Koulutuskeskus Sedu, Koskenalantiellä. Lisätietoja: riitta.luoma@sedu.fi

Materiaalia: Oma paikka hukassa, mitä peruskoulun jälkeen? Mahdollisuuksia peruskoulun päättäneille tai peruskoulun kesken jättäneille nuorille -opas nuorelle, vanhemmille ja ohjaajalle

Opiskelumahdollisuuksia:

Hyvinvoiva oppilaitos -Mieltä opiskeluun –opintojakso: valmis materiaali (1 ov)

Moodlessa valinnaisopinnoksi. Opintojaksoa voi hyödyntää esim. opettaja, kuraattori, opinto-ohjaaja

Mitä on **työvaltainen opiskelu**? Selvytyden siitä saa lukemalla Katsaus työvaltaiseen opiskeluun ja koulutukseen –selvityksen. Työvaltainen opiskelu käynnissä KaksKättä työpajalla (pintakäsittely) ja Paukun pajalla (kokki).

Tukitoimia monimuotoisilla opinpoluilla:

Tukihenkilöitä Koulutuskeskus Sedun opiskelijoille. Syksyllä 2011 järjestettiin tukihenkilökurssi yhteistyössä Seinäjoen ammattikorkeakoulun ja Tukihenkilöväilyt/Järjestötalon kanssa. Tukihenkilöt voivat toimia mm. Sedun nuorten tukihenkilöinä erityisesti vapaa-ajalla. Sedussa yhteyshenkilöitä ovat kuraattorit. Jatkossa kurssi on osa SeAMK:n opetussuunnitelmaa.

Ammattiohjaajat täsmentävät omaa työnkuvaansa yhteisissä tapaamisissa. Tänä lukuvuonna heitä on Koulutuskeskus Sedussa yht. 12. Ammattiohjaajat toimivat opiskelijoiden tukena tuntien aikana ja muutoin sovittuina aikoina. Ammattiohjaajia on jo vakinaistettu, joten toiminta tulee myös jatkumaan.

Jeesituvassa opiskelijat tekevät puuttuvia opintoja esim. ammattiohjaajan tuella. Jeesitupa on ”paikka opiskeluun monenlaisille opiskelijoille”.

Minimipaketit ovat opettajien laatimia tukimateriaaleja, joiden avulla opiskelija voi suorittaa opintojakson arvosanalla T1. Minimipaketteja on laadittu esim. äidinkielestä, ruotsista, ammattiaineista (rakennus/runkovaihe, erityisruokavaliot, työvälineohjelmat).

Selkokielen materiaali on hyödynnettävissä erityisesti maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden ja erityisopiskelijoiden kanssa. Materiaalia on tehty mm. lääkehoidosta, liikealasta, ohjelmista Excel2010 ja Word2010 sekä Koulutuskeskus Sedun opiskelijan oppaasta.

Oppaat: Keinoja haasteellisen opiskelijan oppimisen tukemiseksi -apuvälineitä opetukseen ja työssäoppimiseen opettajille sekä työpaikkaohjaajille **Tukikeinoja opintoihin Koulutuskeskus Sedussa**

Materiaalit ja lisätiedot: www.sedu.fi/opinpolut

Hyviä käytänteitä opintomatkoilta:

Tanska: vertaismentorointi opiskelijoiden kesken + opettaja mentorina Slovenia: vapaaehtoistyö voimaannuttaa opiskelijoita

Etelä-Pohjanmaan pajoilta urille

Etelä-Pohjanmaan pajoilta urille, S11192

Toteutusaika 1.10.2009-30.9.2012

Toteuttaja Seinäjoen koulutuskuntayhtymä, Koulutuskeskus Sedu

Tavoitteena on tukea ja edesauttaa alueen toisen asteen ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden, niistä valmistuvien sekä pajoilla olevien nuorten työllistymisvalmiuksien ja ammattitaidon kehittymistä ja luoda työelämään ja yrittäjyyteen valmistava tukiverkosto. Hankkeen tuloksena ammattiin valmistuvien työelämävalmiuksia voidaan ylläpitää työpaikan saannin vaikeutuessa talouden suhdanteiden vuoksi. Syntyy eteläpohjainen pajamalli, joka lisää pajojen riippumattomuutta hankesidonnaisesta rahoituksesta, takaa nuorille laadukkaat pajapalvelut kotipaikkakunnasta riippumatta sekä luo rakenteet pajojen yhteisen kehittämistoiminnan koordinoimiseksi. Kehitetään erilaiset oppimistyylit ja -valmiudet huomioivia oppimisympäristöjä pajojen ja toisen asteen ammatillisten oppilaitosten yhteistyönä. Yrittäjyyskasvatus tuodaan pajojen ja oppilaitosten yhteistoimintaan. Oppilaitosten kesäkäytön selvitys osana pajojen toimintaa selvitetään hankkeen aikana Etelä-Pohjanmaan alueella

HYVÄT KÄYTÄNNÖT

1. Pajojen liiketoimintaosaamisen lisääminen ja riippumattomuus hankesidonnaisesta rahasta
2. Paja-oppilaitosyhteistyö
Tällä hetkellä KaksKättä työpajalla opiskelee Sedun pintakäsittelyn perustutkintoryhmä, joilla on hoikattu opetussuunnitelma. Opettaja on oppilaitoksen työntekijä. Muillakin pajoilla on yhteistyötä oppilaitoksen kanssa. Opintojen hyväksilukeminen katsotaan tapauskohtaisesti.
3. Kesätoiminta oppilaitoksen tiloissa kesäaikana (ammattiin valmistuvien ja valmistumassa olevien nuorten ammatillisen osaamisen kehittäminen ja ylläpito)

Kesätoimintaa on pilotoitu kahtena kesänä (2010 ja 2011). Käytännössä kesätoimintaa järjestetään niille ammattiin valmistuville nuorille, joilla työllistyminen on haasteellisempaa. Tämä saattaa johtua esimerkiksi nuoren henkilökohtaisista haasteista tai taloustilanteen muutoksista. Kesätoimintaan voi osallistua myös pajalla oleva nuori.

Kesätoiminnan aikana on mahdollisuus tehdä alan oikeita töitä opetuspisteen tiloissa. Kesätoiminnan tarkoituksena on ylläpitää nuoren ammattitaitoa ja antaa heille

työkokemusta. Ohjaajina toimivat kyseisen alan ammattiohjaajat. Kesätoiminnan aikana nuori ei ole työsuhteessa oppilaistokseen.

Kesätoimintaan ohjautuminen tapahtuu oman opettajan tai opinto-ohjaajan kautta taikka omatoimisesti. Ammattiin valmistuneet nuoret tulevat kesätoimintaan mukaan TE-toimiston päätöksellä. Kun ammattiin valmistunut nuori osallistuu kesätoimintaan TE-toimiston päätöksellä, on hänellä tällöin mahdollisuus saada kesätoiminnan aikana työelämävalmen- nustukea.

Uraohjaus kesätoiminnan aikana

Kesätoimintaan kuuluu uraohjaus, jossa käydään läpi työnhakuun ja työelämään liittyviä asioita. Uraohjaaja myös tukee kesätoiminnan aikana osallistujia.

4. Osuuskunta oppilaitoksessa ja pajoilla (erilaisten oppimisympäristöjen kehittäminen, pajojen liiketoimintaosaamisen lisääminen)

Ensimmäinen osuuskunta aloitti huhtikuussa 2011.

Motivoinnin ja yrityskasvatuksen väline

Osuuskuntatoiminta on äärimmäisen hyvä yrittäjyyskasvatuksen väline, jossa opiskelijat/pajanuoret pääsevät tutustumaan yrittäjyyteen tuetussa ja vähäriskisessä ympäristössä, päästen kuitenkin tutustumaan yrittäjyyden käytännön toimiin.

Syrjäytymisen ehkäiseminen

Osuuskunta voi työllistää opiskelijoita/pajanuoria myös valmistumisen jälkeen ja loma-aikoina yrittäjämäisesti, esimerkiksi vuokraamalla oppilaitoksen/pajan tiloja sovittua vuokraa vastaan.

Osuuskuntien yhteistyö / osuuskunnan sisäinen yhteistyö: Verkostoitumisen opettaminen

Eri toimialojen välille saadaan yhteistyötä verkostoitumisen edistämiseksi. Näin opiskelijat ymmärtämään yrittäjyyden vaatimukset: Kaikkea ei tarvitse osata itse, vaan osaamista voidaan hakea muilta verkoston jäseniltä.

Vuodenvaihteessa 2012 ensimmäisenä pajoista osuuskuntaan liittyy Alavuden Paja66 asiakkaita. Oletettavaa on, että pajan toiminta-alue laajenee ja mahdollisuuden oman toiminnan kehittämiseen kasvavat osuuskunnan myötä. Edellä mainittujen asioiden lisäksi osuuskunnan kautta voi paja myös lisätä vähitellen liiketoimintaosaamista. Myös yritys yhteistyö lisääntynee.

5. Uraohjaus

Uraohjauksen tavoitteena on kehittää ja mallintaa ammatillisen koulutuksen ura- ja rekrytointipalveluja yhteistyössä opinto-ohjaajien ja muun ohjaus- ja koulutushenkilöstön kanssa. Uraohjauksessa tehdään yhteistyötä alueen työpajojen kanssa.

Käytännössä tämä tarkoittaa:

- Uralla Alkuun Koulutuksia opiskelijoille ja työpajojen asiakkaille
- Urasuunnitteluun liittyvän materiaalin kokoamista opetuspisteiden ja työpajojen käyttöön
- Henkilökohtaista uraohjausta opiskelijoille ja työpajojen asiakkaille
- Työnhakuun liittyvien teemapäivien ja tilaisuuksien järjestämistä
- Uraohjaus- koulutuskokonaisuutta osana Kesäpajojen toimintaa
- Uraohjauksen pilottiryhmätoimintaa neljällä eri koulutusallalla

Työpajahanke / Kuntayhtymä Kaksineuvoinen

Kuntayhtymä Kaksineuvoinen työpajahanke, S11440
Rinnakkaishanke S11480

Toteutusaika 1.6.2010-31.5.2013

Toteuttaja: Kuntayhtymä Kaksineuvoinen

Hankkeella haetaan ratkaisua syrjäytymisvaarassa olevien ryhmien palveluihin. Peruslähdekohtana on näiden henkilöiden auttaminen takaisin avoimille työmarkkinoille. Hankkeen kohderyhmänä ovat pitkäaikaistyöttömät ja vaikeasti työllistyvät, vajaakuntoiset työnhakijat, maahanmuuttajat sekä nuoret työttömät. Hankkeen päätavoitteena on, että 50 %:lle TE-toimistojen työpajalle ohjaavaan koulutukseen ohjaamista asiakkaista löytyy työ- tai koulutuspaikka tai muu ratkaisu työpajajakson jälkeen. Muita kohderyhmään liittyviä tavoitteita ovat mm. asiakkaiden työmarkkinavalmiuksien parantaminen, syrjäytymisen ehkäiseminen, arkielämän taitojen ja elämänhallinnan tukeminen ja maahanmuuttajien kotouttaminen. Ohjaavan koulutuksen jälkeen jatkovaihtoehtoja ovat eri yhdistelminä harjoittelu, työelämävalmennus, palkkatuettu työ yrityksiin tai kuntasektorille tai mahdollinen koulutusratkaisu. Työpajatoiminnan painopisteenä on kestävä kehitys (ekologisuus, ympäristö, kierrätys) ja siihen liittyvät toiminnot ja palvelut. Työpajatoimintaa on kuntayhtymän alueella kahdessa toimipisteessä: Evijärvellä ja Kauhavalla.

Hyvä käytäntö 1

Verkostoyhteistyöryhmän säännölliset kokoukset. Työryhmään kuuluvat te-toimiston ja aikuissosiaalityön edustajat sekä työpajan ohjaajat. Kokouksissa keskustellaan työpajan asiakkaiden tilanteesta ja edistymisestä asiakkaiden kanssa työpajalla. Asiakkaat osallistuvat oman tilanteensa pohdintaan ja tulevaisuutensa suunnitteluun. Tuloksena motivoituneita asiakkaita, jotka osallistuvat päätöksentekoon itseään koskevista asioista.

Hyvä käytäntö 2

Maanantain aamupalaveri työpajalla. Aamupalaverissa keskustellaan tulevan viikon tapahtumista, ohjelmista ja työtehtävistä yhdessä, jolloin jokainen saa tietoonsa tulevan viikon tapahtumat. Palaveriin osallistuvat kaikki pajan asiakkaat ja työntekijät. Palaveri on myös viikonlopun jälkeen kaikki henkilöt huomioiva, vapaamuotoinen, yhteinen aloitus työviikolle.

Hyvä käytäntö 3

Viikko-ohjelman näkyvyys. Pajan viikottainen ”lukujärjestys” on keskeisellä paikalla kaikkien luettavissa ja siihen merkataan tulevat muutokset. Kaikki ovat tietoisia työtehtävistä ja viikon mittaan tapahtuvista muutoksista. Lukujärjestystä ylläpitävät pajan työntekijät.

Hyvä käytäntö 4

Alkukartoituslomake, jonka jokainen pajajakson aloittava henkilö täyttää. Lomakkeen perusteella käydään alkukeskustelu työpajaohjaajan ja asiakkaan kesken. Keskustelussa selvitetään taustatiedot asiakkaan koulutuksesta ja työkokemuksesta sekä mahdollisista työllistymistä vaikeuttavista seikoista. Lomakkeen avulla on helppo ottaa esille myös vaikeampia asioita, joista ei muuten tulisi puhetta. Keskustelu on samalla perehdyttämistä pajan käytäntöihin ja työskentelytapoihin.

Hyvä käytäntö 5

Pajalaisten osallistuminen. Pajalaiset osallistuvat työtoiminnan ja teemapäivien suunnitteluun. Kerran viikossa pidettävät suunnittelukokoukset tuottavat runsaasti ideoita ja toimintamalleja työskentelyyn. Tuoteideointi ja niiden kehittäminen itsenäisesti lisää selkeästi työskentelymotivaatiota ja hyvinvointia. Teemapäivien sisältöjen suunnittelu lisää yhteistä suunnittelua ja osallistumista yhteiseen työskentelyyn.

Hyvä käytäntö 6

Terveydenhoitajan vastaanotto työpajalla on madaltanut työttömien työnhakijoiden kynnystä käyttää terveydenhoitajan palveluita. Terveydenhoitaja vieraillee työpajalla säännöllisesti n. kerran kuukaudessa ja tapaa kaikki ”uudet” asiakkaat.

TASKU - tutkintotodistus taskussa, miten kiinni työelämään

TASKU: Tutkintotodistus taskussa – miten kiinni työelämään? S11441
Rinnakkaishanke S11510

Toteutusaika 1.8.2010-31.12.2011

Toteuttaja: Seinäjoen koulutuskuntayhtymä, SeAMK Tekniikka

Hankkeen kohderyhmänä ovat etelä-pohjalaiset, alle 30-vuotiaat työttömät tai työttömyysuhan alaiset nuoret, jotka ovat valmistuneet 2008 tai myöhemmin korkeakoulusta kauppatieteiden (tradenomi tai KTM) tai tekniikan aloilta (ins. tai DI) ja joilla ei ole koulutusta vastaavaa työkokemusta tai se on niukka. Hankkeessa tarjottavan koulutuksen tavoitteena on kehittää osallistujien elämänhallintaa, kommunikointitaitoja, ihmisten ja tehtävien johtamista sekä innovaatioiden ja muutosten vauhdittamiseen liittyviä valmiuksia sekä syventää ja laajentaa osallistujien substanssiosaamista. Koulutus toteutetaan pääosin työelämälähtöisten projektien kautta innovatiivisia oppimisympäristöjä ja opetusmenetelmiä hyödyntäen. Vaihtuvat projektitiimit ovat monialaisia. Ohjatussa työssäoppimisessa syvennetään opiskelijan taitoja HOPSin mukaisesti. Projektin keskeiset toimenpiteet ovat koulutus, asiantuntijoille suunnatun koulutuksen toimintamallin kehittäminen ja arviointi sekä SeAMK Projektipajan kehittäminen ja kohderyhmän laajentaminen.

Lähtökohta, kohderyhmä ja tavoite

Tutkimusten mukaan uran ensimmäisiin vuosiin sijoittuva pidempi työttömyys heikentää koko työuran kehitystä. Taantuma vaikeutti erityisesti vastavalmistuneiden korkeakoulutettujen työllistymistä. TASKU-hankkeen tarkoitus on auttaa näitä nuoria työllistymään. Koulutus on suunnattu työttömille tai työttömyysuhanalaisille, vuonna 2008 tai sen jälkeen valmistuneille, alle 30-vuotiaille insinööreille, tradenomeille, diplomi-insinööreille ja kauppatieteen maistereille. Koulutuksen kesto on 130 työpäivää, josta teoriaosuus on 70 päivää ja työharjoittelu 60 päivää. Koulutuksia järjestetään hankkeen aikana kaksi, molempiin otetaan 16 opiskelijaa. Ensimmäinen koulutus on pidetty, toinen alkaa lokakuulla 2011. Hankkeen tärkein tavoite on työllistää koulutukseen osallistuvat koulutustaan vastaavaan työhön. Hankkeen tavoitteina on myös luoda toimintamalli hiljattain valmistuneiden asiantuntijoiden yleisten työelämävalmiuksien kehittämiseksi ja kehittää SeAMK Projektipaja® -konseptia.

Hyvä käytäntö 1 - Koulutus projektipajamallia soveltaen

Täydennyskoulutuksessa sovelletaan SeAMK Projektipaja® -konseptia. Opiskelijoille annetaan tilaisuus tehdä käytännössä niitä asioita, mihin tuore koulutus on heitä valmistanut. Kokemuksen lisäksi opiskelijat saavat yritysytteiksi ja yhteistyöverkosta edistämään työllistymistä. Projektipajassa painotus on tekemällä oppimisessa, siinä toteutetaan oikeita yritys-elämäprojekteja yhteis-työssä opiskelijoiden, yritysten ja ohjaajien kanssa. Miksi projektipaja malli toimii täydennyskoulutuksessa, miten sitä on sovellettu ja mitkä on mallin haasteet:

- Monialaiset tiimit; tekniikan ja kaupanalan osaajat työskentelevät yhdessä, oppivat toisiltaan uutta ja tiimityöosaaminen vahvistuu.
- Projektin rajausta ja aikataulutus on määriteltävä tarkasti; opiskelijoiden osaamisalueet huomioiden.
- Teoriaosuus ja projektin toteutus on nivottu tiukasti yhteen; luennot ja vaihtuvat projektikohtaiset asiantuntijat tukevat projektin toteutusta.
- Yritysyhteistyö: työelämäkontakteja, laajempi perspektiivi oman koulutuksen mahdollisuuksista, asiakasnäkökulma, neuvottelutaitojen kehittyminen, yhteistyöverkosto.
- Ongelmanratkaisukyky: Osa ammattitaitoa on osata soveltaa jo osaamaansa, yhdistää se uuteen ja kehittää sitä kautta ammattitaitoaan edelleen.

Yleinen työelämäosaaminen kehittyy; kuten esim. palaverikäyttäytyminen, vastuunotto, sitoutuminen ja pitkäjänteisyys.

- Työelämälähtöistä ympäristöä on korostettu toimistomaisella työympäristöllä: luokkahuoneessa on sermein erotellut työtilat työrauhan takaamiseksi. Palaute projekteista ja tämän tyyppisestä koulutusmuodosta oli kautta linjan positiivista sekä opiskelijoilta, yritys edustajilta että ohjaajilta. Ensimmäisessä täydennyskoulutuksessa toteutettiin kolme projektia/opiskelija. Lyhyen toteutusajan vuoksi osa projekteista jäi lähinnä esiselvitystöiksi. Tämä on korjattu toiseen koulutukseen vähentämällä projektien määrä kahteen, vastaavasti projektien haastavuutta pyritään nostamaan. Projektit toimivat myös hyvänä rekrytointikanavana; niiden kautta saatiin harjoittelupaikkoja ja jopa työpaikkoja.

Hyvä käytäntö 2 – Osaamiskartoitus SWOT työkalulla

Koulutuksen alussa tehtävä osaamiskartoitus on hyvä työkalu sekä opiskelijalle että ohjaajalle opiskelijan eri osaamisalueiden esiintuomiseen. Opiskelija kartoittaa osaamistaan SWOT- analyysiä käyttäen. Kartoituksen pohjalta ohjauskeskusteluissa voidaan miettiä

mahdollisia parantamiskohteita opiskelijan omassa osaamisessa ja kannustaa rohkeasti tuomaan omaa osaamistaan paremmin esiin. Koulutuksen lopussa SWOT- analyysit päivitetään ja edelleen kehitetään jatkosuunnitelmaa oman osaamisen kehittämiseksi. SWOT- analyysin avulla vastavalmistuneet osaajat miettivät laajasti omaa osaamistaan ja näkevät uusia mahdollisuuksia.

Viisautta Vasusta

Viisautta vasusta, S11545

Toteutusaika 1.9.2010-31.8.2013

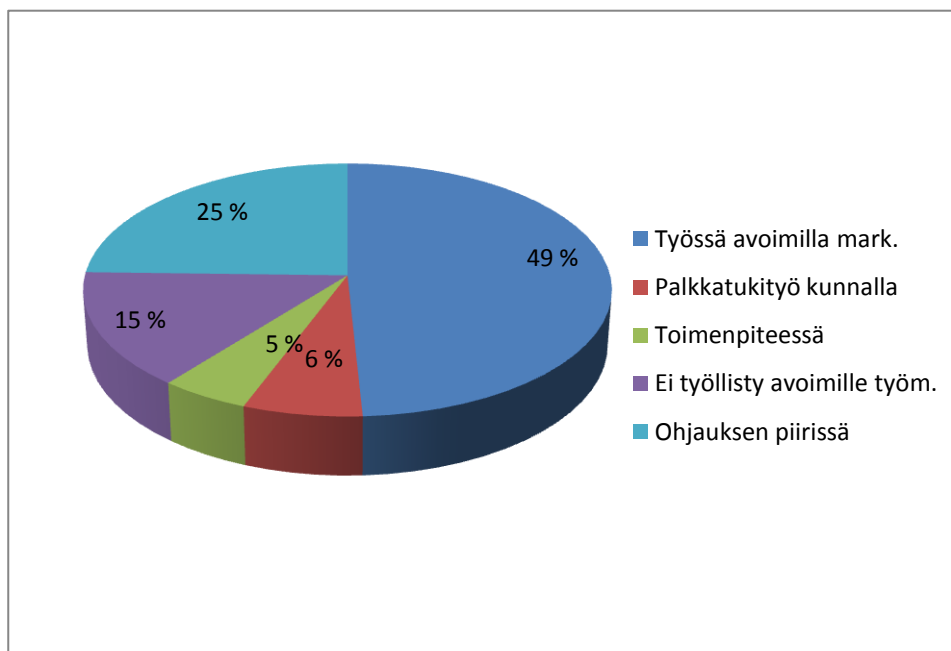
Toteuttaja: Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus / Kuusiokuntien TE-toimisto

Hankkeen kohderyhmänä ovat pitkittyvän työttömyyden kohdanneet, ensisijaisesti parhaassa työiässä olevat miespuoliset hakijat sekä osaavaa työvoimaa tarvitsevat työnantajat. Projektiin valitaan 120 henkilöä. Hankkeen tavoitteena on työllistää vapaille työmarkkinoille 75% projektin aloittaneista = 90 hlöä. Hanke aikaansaa uudenlaisen työtteen ja palvelutarjottimen syvennettyjä palveluja tarvitsevien henkilöiden työllistämiseen. Hankkeessa hyödynnetään laajaa toimenpidekirjoa ja työtapoja, jotka ovat jo olemassa; ryhmätoiminnot, työvalmentaja, neuvoja, työnetsijä, avustaja.

Toiminnot saatetaan sekä asenteellisesti että toiminnallisesti hakijoiden saataville selkeäksi palvelutarjottimeksi. Lähtökohta on realismi; tilanneanalyysi hakijan osaamisesta ja toisaalta olevien/tulevien työpaikkojen vaatimasta osaamisesta ja muista vaatimuksista. Asetetaan selkeä tavoitetulevalle työllistymiselle ja haetaan toimenpidekirjon kautta väylä tavoitteeseen pääsemiseksi. Vastuullisena toimijana on hakija, jota projekti neuvoo, tukee, avustaa.

Yhteenveto ajalta 1.1.- 30.9.2011

- Projektiin osallistuneita yhteensä 61 kpl
  - miehiä 36, naisia 25
- Projektin aikana järjestetty kaksi ryhmämuotoista ”työnhakuklubia”
  - Molempiin osallistui neljä hakijaa.
- Pääasiallinen työskentelytapa on yksilöohjaus

Huomioita:

- Alun tärkeys
  - Heti ensimmäisestä tapaamisesta lähtien konkreettiset suunnitelmat/tavoitteet.
  - Hakijan tarpeen mukaan hyvinkin pilkottuja/konkreettisia välitavoitteita
  - Tiivis seuranta heti alusta alkaen
  - Sopivia työtarjouksia heti
  - Aktiivisen työnhaun selkeyttäminen ja sen avaaminen hakijalle
  - Ei ympäröiväisiä ”Hae töitä” suunnitelmia
  - Motivointi (Saada hakija innostumaan)
- Millaista on aktiivinen työnhaku?
  - Hyvin pieni osa hakijoista (n.10) on ollut oikeasti aktiivisia.
  - Osa hakijoista aktiivisia hakemaan vain avoimia työpaikkoja
  - Osa passiivisia minkäänlaiseen työnhakuun

Reinot ja Ainot hyvinvointialalle

Reinot ja Ainot hyvinvointialalle, S11539
Rinnakkaishanke S11743

Toteutusaika: 1.1.2011-31.12.2012

Toteuttaja: Seinäjoen koulutuskuntayhtymä, Sedu Aikuiskoulutus, liikelaitos

Hankkeen kohderyhmänä ovat etelä-pohjalaiset, miesvaltaisilla aloilla työskennelleet miehet ja naiset, jotka ovat kiinnostuneita ja motivoituneita hakeutumaan sosiaali- ja terveysalan koulutukseen ja ammatteihin. Esiselvitysvaiheessa kartoitetaan tilanne ja rekrytoidaan osallistujat. Hankkeen toisessa vaiheessa järjestetään koulutusta esiselvityksen perusteella. Osallistujista arviolta 90 % työllistyy tai sijoituu muuhun työllistymistä edistävään toimenpiteeseen, esim. koulutukseen. Hankkeen aikana syntyy miesten ammatinvaihtoa ja tasa-arvonäkökulmaa tukeva toimintatapa. Hanke luo hiljaisen tiedon siirtämistä tukevan "Senior Reino ja Aino" - opiskelijan ohjaus- ja mentorointisuunnitelman ja toimintamallin, jossa työyhteisön kokenut nais- ja miestyöntekijä mentoreina ohjaavat alalle opiskelevaa henkilöä. Hankkeessa pilotoidaan mm. e-työssä oppimisen ohjauksen kokeilumalleja.

Hankkeen esiselvitysvaiheen hyviä käytäntöjä.

- Työelämän segregatio on hyvin tyypillistä Etelä-Pohjanmaalla johtuen teollisuuden voimakkaasta esiintymisestä alueella. Tällöin miehet toimivat pitkälti teollisuuden parissa ja naiset ovat sijoittuneet hyvinvointialan erilaisiin työtehtäviin.
- Etelä-Suomessa jo olemassa oleva sosiaali- ja terveysalan työvoimapula on saapumassa myös Etelä-Pohjanmaalle. Erityisesti tämä näkyy lyhytaikaisten tai äkillisten sijaisuuksien työvoimapulana.
- Reinot ja Ainot hyvinvointialalle hanke on selvittänyt osittain segregatation purun, sekä sote- alan työvoimapulan näkökulmista

teollisten alojen miesten ja naisten ammatinvaihdon mahdollisuuksia hyvinvointialalle.

- Naisten kohdalla ammatinvaihto tuntuu luonnolliselta, ainoastaan palkan tippuminen hiertää.
- Miesten kohdalla on jouduttu ottamaan huomioon monta erilaista tekijää, joita hankkeessa on tutkittu sekä rekrytoinnissa ilmenevien vaikuttajien, että aikaisempien miehiä sote- alalle työllistäneiden hankkeiden tulosten pohjalta.
- Tyypillisiä tuloksia ovat mm. että vain harvoin mies vaihtaa alaa sote- alalle itsenäisesti. Ammatinvaihtoa suunniteltaessa tarvitaan ohjausta ja tukea päätöksen tekemiseen.
- Toisaalta sote- alan vetovoima miesten keskuudessa saattaa perustua työntöön, eli hyvään työllistymistilanteeseen, enemmän kuin alaa kohtaan tunnettuun vetovoimaan.
- Miehillä suunnatuissa lähihoitajaopiskelijaryhmissä on huomattavasti suurempi keskeyttämisprosentti kuin naisten vastaavissa ryhmissä. Syyt ovat lähinnä elämänhallinnallisia ja oppimiskykyyn tai tapaan liittyviä.
- Kun alan vetovoimaisuuden lisäämistä kysyttiin alan mies opiskelijoilta ja työntekijöiltä lähes jokainen heistä nimesi palkkauksen parantamisen. Työssäoppimapaikkojen miestyöntekijät pitivät alan arvostuksen lisäämistä tärkeänä. Opiskelijat taas korostivat tietoisuuden lisäämistä alan työtehtävistä. Sitäkin kannattaa vastaajien mukaan korostaa, että tämä on työtä jolla on merkitystä ja joka kasvattaa myös tekijäänsä.
- Reinot ja Ainot on keskittynyt edellä mainittujen esteiden poistamiseen sukupuolisen segregaaation poistamiseksi hyvinvointialalta.
- Rekrytointivaiheessa pyritään paljon paneutumaan siihen, että keskeyttämisprosentti jäisi mahdollisimman pieneksi. Hyvät käytännöt tämän turvaamiseksi ovat mm. seuraavat:
  - Huomiota kiinnitetään erityisesti hakijan motivaatioon, elämäntilanteeseen, kirjalliseen ja suulliseen ilmaisutaitoon ja itsearviointikykyyn.
  - Koulutuksen orientaatiojaksolla pyritään vielä syventämään käsitystä hakijan kokonaistilanteesta.
  - Hakeutumisvaiheessa huomioidaan, että työn ja siihen liittyvien erilaisten tehtävien avaaminen rekrytointitilanteessa on tärkeää
  - Työn liittäminen suoraan alan työnantajiin auttaa mielikuvien luomisessa.
  - Kartoitetaan aiemman osaamisen hyödyntämistä tulevilla opinnoilla, työtehtävien uudelleen räätälöiminen - hoitajan työn yhdistäminen aiempaan ammattiin.
  - Kannustetaan myös työnantaja- tahojen aktiivista osallistumista koulutusrekrytoinnissa. Käytännön ihmiselle on tärkeää, että alalle kannustaa siellä toimiva ihminen, eikä sisäänheittäjänä toimiva kouluttaja.
  - Että miehiä saataisiin lisää alalle, on alan imagon muututtava ”hyysäämisestä” työksi, jolla on merkitys, ja

jossa miesten ominaisuuksilla ja osaamisella on yhtä paljon painoarvoa, kuin naisten.

- Koulutusvaiheessa on panostettava oppimismenetelmiin ja rekrytointivaiheessa oman elämänhallintaan liittyviin tekijöihin. Orientaatiojaksojen hyödyntäminen myös elämänhallinnallisiin oppimistilanteisiin mm. kevyen palveluohjauksen elementein.
- Asiat tulee esittää konkreettisesti. Jos puhutaan aiemman osaamisen hyödyntämisestä, luodaan mielikuva mm. puutyöntekijän käden taitojen merkityksestä nuorten työpajoilla, tai kiinteistönhoitajan ammattitaidon merkityksestä vanhusten kotipalveluissa.
- Hoitajan työnkuvan aiempaa laajempi käsittäminen ja työnkuvan monipuolistaminen olisi tärkeää alan imagon kannalta.